

МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
УПРАВА ЗА ФИНАНСИСКО РАЗУЗНАВАЊЕ

УПАТСТВО

ЗА НАЧИНОТ НА ИДЕНТИФИКУВАЊЕ НА ВИСТИНСКИОТ СОПСТВЕНИК НА ФОНДАЦИИТЕ

Јули , 2022 година

Содржина

ВОВЕД	3
1 ЗНАЧЕЊЕТО НА КОНЦЕПТОТ НА ВИСТИНСКИ СОПСТВЕНИК ВО БОРБАТА ПРОТИВ ПЕРЕЊЕТО ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕТО НА ТЕРОРИЗАМ	3
2 РАЗЛИКУВАЊЕ НА СОПСТВЕНОСТ ОД КОНТРОЛА.....	3
3 ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА	4
4 ЧУВАЊЕ НА ПОДАТОЦИ ЗА ВИСТИНСКИ СОПСТВЕНИК И ВНЕСУВАЊЕ НА ПОДАТОЦИ ВО РЕГИСТАРОТ.....	5
5 АЖУРИРАЊЕ НА ПОДАТОЦИ ЗА ВИСТИНСКИ СОПСТВЕНИК.....	6
6 МОЖНИ ПОСЛЕДИЦИ ОД НЕПОСЕДУВАЊЕ НА ТОЧНИ И АЖУРНИ ПОДАТОЦИ ЗА ВИСТИНСКИОТ СОПСТВЕНИК ОДНОСНО НЕ ЗАПИШУВАЊЕ НА ТАКВИТЕ ПОДАТОЦИ ВО РЕГИСТАРОТ.....	6

ВОВЕД

Ова упатство е изготвено согласно член 19 став (10) од Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам Службен Весник на Република Северна Македонија број 151 од 04.07.2022 (**ЗСППФТ во понатамошен текст**) со цел да им помогне на фондациите и субјектите да го разберат концептот на вистински сопственик и со тоа да ги почитуваат обврските кои произлегуваат од ЗСППФТ.

Важно е субјектите да го знаат идентитетот на своите клиенти и на сите лица кои ги контролираат или влијаат на нивниот клиентски однос, што би овозможило создавање на ефикасен систем на превентивни мерки за спречување на перење пари и финансирање на тероризам (СПП/ФТ). Утврдувањето на идентитетот на вистинските сопственици не е секогаш едноставно, особено во случај на прекугранична (странска) или индиректна сопственост, како и други облици на контрола и влијание. Ова упатство е наменето за субјектите коишто го применуваат ЗСППФТ, но исто така и за Фондациите коишто се основаат во Република Северна Македонија и коишто треба да чуваат ажурни податоци за вистинскиот сопственик како и да ги внесат во Регистарот на Вистински сопственици.

Обврската за идентификација на вистинските сопственици е клучен елемент од принципот на „познавање на клиентот“, вклучувајќи го и разбирањето, целта и природата на деловниот однос. Очекувањата кои што се зададени во препораките и насоките кои се однесуваат за високо ризични и сложени случаи предвидуваат многу обврски за субјектите, особено во делот на потврдувањето на идентитетот, како и во делот на разбирањето и логиките односно рационалноста во расчленувањето на сложените сопственички структури кои водат кон физичкото лице т.е лицата кои што се дефинирани како вистински сопственици согласно ЗСППФТ.

Ова упатство за начинот на идентификување на вистинскиот сопственик на Фондации коишто се основаат во Република Северна Македонија претставува составен дел на Упатството за начинот на идентификување на вистинскиот сопственик од Октомври, 2018 година.

1 ЗНАЧЕЊЕТО НА КОНЦЕПТОТ НА ВИСТИНСКИ СОПСТВЕНИК ВО БОРБАТА ПРОТИВ ПЕРЕЊЕТО ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕТО НА ТЕРОРИЗАМ

Правните лица и правните аранжмани - како трговски друштва, трустови или партнерства – вршат најразлични деловни активности, како и активности поврзани со управување со капитал и имот.

Покрај суштинската и легитимна улога што ја играат овие правни лица, фондациите, правни аранжмани и другите облици на организирање и деловно поврзување во стопанството, праксата укажува на тоа дека тие може да се злоупотребат за нелегални цели, меѓу кои и перење пари, финансирање тероризам, како и други облици на нелегални активности. Секоја правна форма или аранжман која овозможува анонимност ја поткопува ефективността на мерките за СПП/ФТ. Едно лице може да се затскрие зад структура (на пр. корпорација, трговско друштво, труст, фондација) формирана во негов интерес со следните цели:

- отргнување на сомнежот за потеклото на средствата;
- лична корист од приходите кои потекнуваат од криминална активност;
- насочување на приходите кои потекнуваат од криминална активност за извршување на криминални активности.

2 РАЗЛИКУВАЊЕ НА СОПСТВЕНОСТ ОД КОНТРОЛА

Фондациите и субјекти согласно ЗСППФТ треба да бидат свесни за потребата да се утврди вистински сопственик и тоа не само „очигледниот“ вистински сопственик/ци врз правното лице претставено преку акциите/уделите, туку и можноста друго лице/а да имаат ефективна контрола врз истото. Таквата контрола може да се утврди на различни начини, на пример преку договори помеѓу акционерите како и

доминантното влијание или моќ за назначување лица на високи управни функции. Сепак, за разлика од трговските друштва кај кои согласно ЗСППФТ се утврдува индикаторот за директна односно индиректна сопственост врз основа на учество во капиталот, кај фондациите како правни лица не се користат овие индикатори за утврдување на вистинскиот сопственик и покрај тоа што се основаат со капитал од 10.000 евра во денарска противвредност согласно Законот за здруженија и фондации.

3 ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА

Согласно Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам (Службен весник на Република Македонија број 120/2018 и Службен весник на Република Северна Македонија“ број 275/2019 и 317/2020) се вовеле Регистар за вистински сопственици кој е одржуван и администриран од страна на Централниот регистар како и обврска на правните субјекти предвидени со членот 25 да чуваат точни и ажурирани податоци и информации за вистинскиот сопственик. Дополнително субјектите беа должни податоците да ги внесат во рок од 3 месеци од денот на воспоставување на регистарот (за постоечките/веќе регистрирани субјекти) односно во рок од 8 дена од денот на основањето на правниот субјект.

Со член 20 од Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам (Службен весник на Република Македонија број 120/2018 и Службен весник на Република Северна Македонија“ број 275/2019 и 317/2020) се пропишуваше дека вистински сопственик на други правни лица односно, вистински сопственик на домашни и странски здруженија и нивни сојузи, фондации, установи, комори, синдикати, политички партии, задруги, верски заедници или други организации во кои учеството во управувањето врз основа на сопственички удел во капиталот не е можно да се утврди, се смета секое физичко лице кое е овластено да ги застапува или физичкото лице кое има контролна позиција во управувањето со имотот на организацијата

Појаснувања за начинот на утврдување на вистинскиот сопственик беа објавени на веб страната на Управата за финансиско разузнавање на www.ufr.gov.mk односно во Категоријата „Прописи“, поткатегорија „Мислења“, „Најчесто поставувани прашања во врска со Регистарот на вистински сопственици и идентификација на вистинскиот сопственик“ достапен на следниот линк https://ufr.gov.mk/?page_id=212

Како резултат на Усогласувањето со 5-тата Директива на ЕУ за спречување на употреба на финансискиот систем на унијата за целите на перење пари и финансирање на тероризам во Службен Весник на Република Северна Македонија број 151 од 04.07.2022 година објавен е Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам, кој стапува на сила осмиот ден од денот на објавувањето, односно на **12.07.2022 година**.

Овој закон, како и претходниот, во поглед на прашањата со регистарот на вистински сопственици, обврската за чување на податоци и информации за вистинскиот сопственик од страна на правните субјекти и нивно запишување во суштина останува непроменет. **Сепак, како резултат на усогласувањето со Законодавството на ЕУ, новиот текст на законот во член 22 предвидува нов пристап во утврдувањето на вистински сопственик кај фондациите што е подетално образложено во следната точка од ова Упатство.**

3.1 Вистински сопственик на фондација

Согласно ЗСППФТ, за „Вистински сопственик“ се смета секое физичко лице (лица) кое е краен сопственик на субјектот или го контролира субјектот и/или физичко лице (лица) во чие име и за чија сметка се извршува трансакција. Поимот вклучува и физичко лице (лица) кое врши крајна и ефективна контрола над правно лице или странски правен аранжман. Имено, вистински сопственик кај фондација е секое физичко лице кое има слични или идентични како кај трустовите односно правните аранжмани односно :

1) основач (settlor) кое согласно член 26 и 27 од Законот за здруженија и фондации (Службен Весник на Република Македонија број 52/2010, 135/2011 и 55/2016) може да биде едно или повеќе физичко или пак правно лице. Во ситуациите кога како основач на фондација се јавува правно лице, потребно е да се има предвид вистинскиот сопственик на тоа правно лице согласно одредбите од законот, односно во Регистарот на вистински сопственици секогаш е потребно да се запише физичко лице;

2) повереник (trustee); кој во смисла на Фондациите преставува директорот на Фондацијата односно Управниот одбор, односно претседателот на управниот одбор или било која слична форма на колективно управување согласно Статутот на фондацијата;

3) заштитник (protector) (доколку има) кој; податок се запишува доколку согласно Статутот на фондацијата е определено лице кое има обврска да ја заштитува волјата на основачот и интересите на фондацијата утврдени согласно статутот односно има надзорна улога;

4) корисник или група на корисници (beneficiaries) под услов идните корисници да се утврдени или да можат да се утврдат; кој податок се запишува доколку постојат лица кои можат да се идентификуваат како такви согласно Статутот на фондацијата односно лица кои на долготраен временски период ги уживаат средствата со кои се стекнува Фондацијата и

5) друго физичко лице кое преку директна или индиректна сопственост или на друг начин врши контрола над фондацијата; кое кај фондациите би бил било кое друго физичко лице (кое не е од претходно споменатите категории) кое на било кој начин остварува контрола врз фондацијата имајќи ги предвид легатот и тестаментот како основ за формирање на фондацијата, односно статутот на Фондацијата. Како примери за остварување на контрола по други основи можат да се земат, но не ограничувајќи се на:

- Право да се назначи или отстрани кој било од членовите на органите на управување
- Право на насочување или вето на распределбата на средствата или средствата на фондацијата
- Право на директно или вето на инвестициските одлуки на фондацијата
- Право на наредба за измени на статутарните документи на фондацијата
- Право на згаснување односно трансформација на фондацијата
- Моќ за санкционирање или одобрување на дејство што не е дозволено со статутот или со останатите прописи на фондацијата

4 ЧУВАЊЕ НА ПОДАТОЦИ ЗА ВИСТИНСКИ СОПСТВЕНИК И ВНЕСУВАЊЕ НА ПОДАТОЦИ ВО РЕГИСТАРОТ

Согласно член 28 и член 30 од ЗСППФТ, фондациите како правни субјекти имаат обврска за обезбедување и чување на точни и ажурни податоци и документи за вистинскиот сопственик. Лицата кои се вистински сопственици се должни да ги достават сите податоци и документи за вистинскиот сопственик на правните лица односно на фондацијата. Фондациите се должни да обезбедат информации и документи за нивниот сопственик и вистински сопственик на субјектите од членот 5 од ЗСППФТ заради спроведување на анализа на клиентот.

Фондациите се должни да ги чуваат податоците за вистинскиот сопственик од овој член во рок од десет години од денот на основањето на правниот субјект, односно од денот на промената на вистинскиот сопственик на правниот субјект.

Согласно член 31 од ЗСППФТ, фондациите се должни да внесат податоци во регистарот на вистински сопственици во рок од 15 дена од уписот на фондацијата во трговскиот регистар и во регистарот на други правни лица во рок од 15 дена од промената на податоците за вистинскиот сопственик. Техничките информации и инструкциите за внесување на податоци во регистарот на Вистински сопственици на интернет страницата на Централниот Регистар односно на следниот линк <https://www.crm.com.mk/mk/uslugi/izvrsham-upis-ili-zavrsham-obvrska/zapishi-vistinski-sopstvenik/upis-na-vistinski-sopstvenik-na-subjekt>. Овластеното лице за застапување и претставување на фондацијата е должно да ги внесе податоците во регистарот.

Имајќи предвид дека фондациите се правни субјекти коишто во смисла на ЗСППФТ се предмет на утврдување на учество во капиталот, истите во регистарот на вистински сопственици е потребно да се декларираат под индикаторот „контрола“. Оттука кај фондациите не е потребно да се утврди директна

односно индиректна сопственост по однос на учеството во капиталот, туку да се идентификува улога од опаѓачкото мени во системот на администраторот коишто се релевантни согласно внатрешната организација на фондацијата. Оттука, при внесување на податоци во регистарот на вистински сопственици, субјектите можат да изберат помеѓу следните функции:

- Основач на фондација
- Повереник на фондација (извршен директор)
- Повереник на фондација (член на управен одбор)
- Повереник на фондација (претседател на Управен одбор)
- Заштитник на фондација
- Краен корисник на средства од фондација
- Друго

5 АЖУРИРАЊЕ НА ПОДАТОЦИ ЗА ВИСТИНСКИ СОПСТВЕНИК

Фондациите се должни да ја запишат во регистарот на вистински сопственици секоја промена на податоците и информациите поврзани сопственици или самиот вистински сопственик во рок од 15 дена од денот на настанатата промена. Дополнително фондациите се должни да ги чуваат кај себе податоците и информациите за вистинскиот сопственик и истите да им бидат документирани по хронолошки редослед на историските промени.

6 МОЖНИ ПОСЛЕДИЦИ ОД НЕПОСЕДУВАЊЕ НА ТОЧНИ И АЖУРНИ ПОДАТОЦИ ЗА ВИСТИНСКИОТ СОПСТВЕНИК ОДНОСНО НЕ ЗАПИШУВАЊЕ НА ТАКВИТЕ ПОДАТОЦИ ВО РЕГИСТАРОТ.

Согласно ЗСППФТ, непоседувањето ажурни и точни податоци за вистинскиот сопственик за секој правен субјект како и фондациите има негативни последици, односно согласно член 32 од ЗСППФТ, фондациите кои нема да ги внесат податоците во регистарот на вистински сопственици можат да се соочат со пречки при извршувањето на трансакциите во правниот и финансискиот промет на начин што субјектите коишто го применуваат законот се должни кога преку директна проверка во електронскиот систем на Регистарот ќе утврдат дека податоците и информациите за вистинскиот сопственик не е/се запишан/и или пак ажурен/и во регистарот на вистински сопственици, да го одложат воспоставувањето на деловниот однос, да ја одложат трансакцијата во рамки на воспоставен деловен однос или да го одложат извршувањето на трансакција сè додека податоците и информациите не се внесат во регистарот.

Дополнително, согласно член 192 од ЗСППФТ предвидена е прекршочна санкција – глоба за правниот субјект – фондацијата за кои нема да поседуваат и чуваат соодветни, точни и ажурни податоци за вистинскиот сопственик согласно со членот 28 став (2) истите нема да ги внесат во регистарот на вистински сопственици согласно со членот 31 од ЗСППФТ.

© Управа за финансиско разузнавање, 2022 година

Телефон: +389 2 3297 540

Адреса : Плоштад Пресвета Богородица бр.3, 6ти кат

Е-mail: contact@ufr.gov.mk

Веб-страница: www.ufr.gov.mk